

Kármán Gábor (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): *Egy diplomáciai zsákutca: Bethlen Gábor házasságkötése Brandenburgi Katalinnal*

Bethlen Gábor és Brandenburgi Katalin házasságkötése korántsem tartozik a magyar történettudomány számára ismeretlen események közé, a vele foglalkozó, tekintélyes mennyiségű szakirodalom azonban néhány kérdést nemcsak hogy nem tisztázott, de még fel sem vetett. Az általánosságban fogalmazó, a protestáns összefogásra utaló megfogalmazásokon túl nem született kísérlet annak elemzésére, milyen konkrét politikai célok sarkallták Erdély fejedelmét, illetve a brandenburgi elektort a frigy megkötésére és hogy ezekből mennyit sikerült végül valóra váltani. A berlini és stockholmi (kisebb részt a müncheni és dessauai) levéltárakban újonnan feltárt dokumentáció, a különböző követségek forrásai (amelyek közül soknak korábban a létezéséről sem tudtunk), illetve a brandenburgi titkos tanács üléseinek jegyzőkönyve számos ponton gazdagítják ismereteinket Bethlen Gábor külkapcsolatairól. Ezek alapján vázolom az előadásban egyrészt azt a meglehetősen tartózkodó szerepet, amelyet Brandenburg a harmincéves háború első évtizedében vállalt másrészt a politikai manővereket, amelyek támogatására Erdély részéről számított. Másik oldalról kitérek arra, milyen konkrét előnyökre számíthatott Bethlen Gábor a Hohenzollern családba való beházasodás által. Elemzem az ironikus helyzetet, hogy Brandenburgnak az esküvő után szinte azonnal bekövetkező katonai összeomlása révén ezekből gyakorlatilag semmi nem vált valóra és a Brandenburgnak a protestáns szövetségi rendszeren belüli ingtag pozíciója miatt a fejedelem jóformán semmi előnyhöz nem jutott a házassággal, noha nagy árat fizetett érte azzal, hogy Katalint utódává nevezte ki és ezt a Portával is elismertette. A rendkívül rugalmasan tervező fejedelem azonban még ezt a szituációt is megpróbálta saját javára fordítani azzal, hogy újabb kombinációs lehetőségeket talált a II. Gusztáv Adolffal létrejövő sógorsági viszonyban.